

مۇقاۋىنى ئىشلىگۈچى : شادىيە ھاسىم

ئەخمەتجان ئوسمان

ئۇيغۇر قىزى

لىرىكىسى

ھەر كۈنى سەھەر
ئوۋسىدىن چىقدۇ يوللار
ئوۋلانغا مېنى .

مەخلۇقمەن يۈچۈن ،
سوئال ئۇنەر ماڭغان ئىزىمدىن ...

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

ISBN 7-5371-1036-0 / I · 361

(民文)

باھاسى : 1.80 يۈەن

ئەخمەتجان ئوسمان

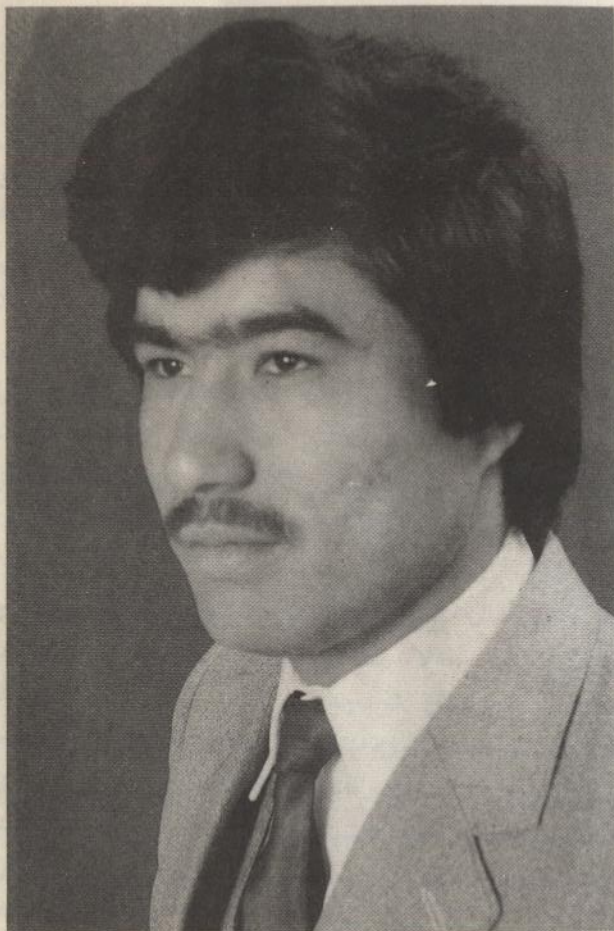
ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

شېئىر يازغىن ، ئۇپۇق چىقىلسۇن ،
ئۇندىن يېڭى دۇنيا ئېچىلسۇن .
ئۇيقۇسىدىن تۇرسۇن مۇساپە ،
ئۆچۈپ قالغان كۆزلەر يېقىلسۇن .

ئەخمەتجان ئوسمان

ئەخمەتجان ئوسمان

مەسئۇل مۇھەررىرلىرى : ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەرکىن ئىبراھىم
مەسئۇل كوررېكتورى : ئابلىز ئابباس

ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى
ئاپتورى : ئەخمەتجان ئوسمان

*

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى قۇرۇلۇش يولى 9 - قورۇ : پ : 830002)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
ئۆلچىمى : 1092 × 787 م.م ، 32 كەسەم ، باسما تاۋىقى : 3.25
1992 - يىل 11 - ئاي 1 - نەشرى
1992 - يىل 11 - ئاي 1 - بېسىلشى
ISBN 7 - 5371 - 1036 - 0 / I · 361
سانى : 1 — 3100
باھاسى : 1.80 يۈەن

ئاپتور ھەققىدە

ياش شائىر ئەخمەتجان ئوسمان 1964-يىلى ئۈرۈمچى ۋېيخۇلياڭ كان رايونىدا بىر ئىشچى ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلدى. ئۇ ئۈرۈمچى شەھەرلىك تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، 1981-يىلى 9-ئايدا شىنجاڭ داشۆنىڭ ئەدەبىيات فاكولتېتىغا قوبۇل قىلىندى. 1982-يىلى 10-ئايدا، دۆلەت مائارىپ كومىتېتى تەرىپىدىن سۈرىيە دەمەشق داشۆسى تىل-ئەدەبىيات شۆبەسىگە ئوقۇشقا ئەۋەتىلدى. ئۇ ھازىر چەت ئەلدىكى ئوقۇشنى تاماملاپ ۋە تەنگە قايتىپ كەلدى.

شائىرنىڭ ئىجادىيىتى دەسلەپتە بالىلار شېئىرى بىلەن باشلاندى، بۇ ھال ئۇنىڭ ھازىرقى شېئىرلىرىدىكى بالىلارچە قىزغىنلىق ۋە جۇلا بىلەن بېزەلگەن رەڭدار شېئىرىي نەپىسلىكتىمۇ كۆرۈلدى. ئۇ چەت ئەلدە ئوقۇۋاتقان كېيىنكى مەزگىللىرىدە سۈرىيە دە ئەرەب تىلى بىلەن يازغان «ئىككىنچى يىقىلىش»، «تويلار تىلىسى» قاتارلىق توپلاملىرى نەشر قىلىندى. ئەرەب ئوبزورچىلىرى ئۇنىڭ شېئىرلىرىغا: «ئولمىپس مەدەنىيىتى ۋە بۇددا مەدەنىيىتى بىلەن تۇيۇنغان، يىراق شەرق چوڭقۇرلۇقىدىن كەلگەن بۇ روھ، بىزنىڭ نەچچە مىڭ يىللار مابەينىدە يىتتۈرۈپ قويغان سېھرىمىزنى قايتۇرۇپ بەردى» دەپ باھا بېرىشكەن.

«ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى» — شائىرنىڭ ئانا تىلىدا يازغان

تۇنجى شېئىرلار توپلىمى. بۇ شېئىرلار ئۆزىدە ھازىرلىغان ئاجايىپ ئۆزگىرىشچان رىتم تويغۇسى، نىگاھلارنى غەلەتلىگۈچى بەدىئىي سېھرىي كۈچى بىلەن بىزگە تىل مۇناسىۋەتلىرىنىڭ چەكسىز مەنا مۇمكىنچىلىكىگە ئىگە ئىكەنلىكىدىن بېشارەت بېرىدۇ؛ ھەربىر سۆز، ھەر-بىر باغلىنىش، ھەربىر شەكىل ئۆزگىرىشىدىن بالقىغان ئويناق شېئىرىي ھالەتتىن شائىرنىڭ ۋە تەنگە، مىللەتكە، ئىنسانىيەتكە بولغان ساپ مۇھەببىتى ۋە ئاشىقانە قىزغىنلىقى تېمپ تۇرىدۇ.

مۇندەرىجە

- 1..... يېگانە
- 2..... مۇمكىنسىز ئولجا
- 3..... چۈش
- 5..... بۇلۇت ئۈستىدە
- 6..... ئۈلۈمنى ئىزدەش
- 7..... روبىنسون كروزو
- 8..... تە شۇنىش
- 9..... جىنايەت
- 10..... خاقان
- 12..... قەدىناس
- 13..... ھەمىشە
- 14..... تاڭ
- 15..... چېقىلىش
- 16..... چۇقان
- 17..... قۇشلار
- 18..... قۇل
- 19..... ئابىھايات
- 20..... ھەر ئاخشىمى
- 21..... شەھۋەت بەندىسى
- 22..... ئاشىق لىرىكىسى
- 24..... ئانا لىرىكىسى

- 70..... يېڭى چۆچەكلەر
- 72..... قوشاق
- 73..... ئويلىنىش
- 77..... ئۈمىدلىرىم
- 78..... چوڭايىماس خاتىرىلەر
- 80..... بەزەن
- 83..... بالىلىقتىكى ۋە تەن
- 84..... ئىككى قۇياش قەسىدىسى
- 85..... كىشىنى يىدۇ يۈرەك
- 86..... قاچان سۆيۈم سېنى
- 88..... دولقۇنلايدۇ كۆزۈڭ
- 89..... سۈرگۈن
- 90..... ئىتتىزار
- 91..... سادىر يېتىم قالغان بەش بالىسىنى ئىزدەپ

- 26..... پەسىللەر لىرىكىسى
- 29..... تۇيغۇر قىزى لىرىكىسى
- 33..... بالىلىق لىرىكىسى
- 36..... رەڭلەر لىرىكىسى
- 38..... يامغۇر لىرىكىسى
- 41..... تاغ لىرىكىسى
- 42..... بۆشۈك لىرىكىسى
- 44..... تاۋۇت لىرىكىسى
- 46..... مالايىلار لىرىكىسى
- 47..... مەلىكە لىرىكىسى
- 59..... لىرىكا
- 51..... دىلبەر لىرىكىسى
- 53..... دولقۇن لىرىكىسى
- 54..... كېچە لىرىكىسى
- 55..... باھار لىرىكىسى
- 56..... يىغا لىرىكىسى
- 57..... سېنى سورايمەن
- 58..... ئەنجۈر
- 69..... ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا
- 61..... شەبنەم
- 62..... يوپۇرماق
- 63..... قەبرە تېشىمغا
- 64..... كېپەن ۋە يۈگەك
- 65..... شامال ۋە ئاي
- 66..... مىڭ بىر كېچە خاتىمىسى
- 67..... ناخشا ئېيتىپ كېلىمەن ئانا

يېگانە

يېگانە...
ئولتۇردۇ يۆلىنىپ ئايغا،
مىنۇتلارنىڭ نەپەسلىرى
چېقىلماقتا تىنقىلىرىدا.
يوللار
ئايغىغا يىقىلىپ ئۇنىڭ
تىلەر ھىدايەت.
ئالقىنىدا ماگىملار،
تومۇرىدا يۈگۈرەيدۇ باھار.

مۇمكىنسىز ئولجا

ھەر كۈنى سەھەر
ئۇۋىسىدىن چىقىدۇ يوللار
ئوۋلاشقا مېنى.

مەخلۇقمەن يۈچۈن،
سوئال ئۈنەر ماڭغان ئىزىمدىن...

چۈش

ئوڭىدىم
كىرىپكىلىرىدە ماڭمىنىڭ...

يېرىپ چىقىم تۈتەك ئىچىدىن،
تاشلاپ ئۇندا
كۈللىرىنى ئېسىمنىڭ.

ئۆچۈردۈم
بارچە يوللارنى،
سىزىپ چىقىم قايتىدىن.

چوققىلارنى تېرىپ تاغلاردىن،
كۆۋرۈك سالىدىم —
قىتئەلەرنى تۇتاشتۇرۇپ.

ئارال قۇرۇپ شاماللاردىن،
توپلىدىم ئاڭدا
سەرسان يۈرگەن دولقۇنلارنى.

بۇزدۇم،
يىقىلدى ئالدىمدا ئەرشى ئاسماننىڭ.
كېچە-كۈندۈزنى تۇغدۇم يېڭىدىن
قىلىپ قوشكىزەك...

ئويغانسام
پەسللەرنى قۇچاقلاپ،
گۈل بەرگىسى ئۈستىدە
كۆردۈم تۈزۈمنى.

بۇلۇت ئۈستىدە

يۈرۈپ كېلىمەن
بۇلۇتلار ئۈستىدە
غىگىشىپ چاقماق ئاھاڭدا،
ئويناپ كېلىمەن
بارماقلىرىمدا بورانلارنى.
ئۈچۈپ كېلىدۇ ئەگىشىپ ماڭا
چۈشۈم قۇشلىرى.
باقسەن ئاستىمغا
كۆزلىرىدە ماگىملارنىڭ.
كېيىگۈزىمەن دەريالارغا
ئاتەشتىن كۆڭلەك،
بوغۇزلايمەن چۆللەرگە دولقۇنلارنى.
بۇلۇتلارنى تېرىپ ئاسماندىن
قەسىر قۇرىمەن.
ئېچىرقىسام يەيمەن ئۇپۇقنى،
ئەللە يىلسەم
قۇچقىمدا تۇخلايدۇ دۇنيا.

تۆلۈمنى ئىزدەش

... تۇغۇلدۇم شۇنداق،
ئانام تەۋرەتكەن
قەبرەمدىن
سەپىرىمنى ياراتتىم.
ئىزدەيمەن ھېلىغىچە
بۆشۈك ئۈچۈن
تۇغۇمىغا سۆز بەرگەن
تۆلۈمۈمنى...

روبىنسۇن كروزو

چىقىشىم كېرەك
ۋۇجۇدىدىن ئەكس سادانىڭ.
چاقاي ئەمدى بارچە ئەينەكنى،
قالدى تۆ
كۆرسىتەلمەي سىرىمنى.
ئىزدىشىم كېرەك
مەن ئىستىگەن ئاشۇ تەڭرىنى
قىلىشقا سەجدە.
يىرتاي تېرەمنى،
ئۈزۈم ئاڭغا قالدى سىغالمى،
كىيىۋالاي تۇپۇقنى.
كېتىشىم كېرەك
سوئالمىغا سولاپ جاھاننى.
شەيشلەرنى كۆزىتەي ئەمدى
گۇمان كۆزىدە،
بۇ زاماننىڭ روبىنسۇنىمەن،
قۇرۇپ چىقاي
ئارىلىمنى
ئىككىنچى بىر دۇنيا يۈزىدە.

تە شۋىش

بۇ دۇنيا
تۆرەلدى بىر تال قوۋۇرغامدىن.
بوغۇزۇمدا بىر ناخشا

تېخىچە ...
تە شۋىشمنى يۈدۈپ كېلىمەن
بۇ يولدا —

ئە لمىساقىن قىيامە تىكىچە.

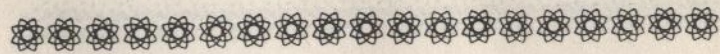
جىنايەت

كىرگەندە شەپەق
كارىۋىتىمغا يېقىنلاشقاندا،
كۆردۈم ئويغىنىپ
بوغۇزلانغان چۈشۈمنى
ياستۇق ئۈستىدە.

ناخشا ئېيتار دېرىزە،
شامال چالار تومۇرلىرىمنى.

چېچەكلەردىن ياساپ تەختىمنى .
كېيىنەكلەر لەشكەرلىرىم ،
قۇرماقتىمەن خاندانلىقىمنى
گۈلدۈرمەمەن ، شاماللاردىن ...

خاقان

كەلدىم ھۈركىرەپ ...
سورىمىغىن كەلدىم قەيەردىن .
خالغانچە ئاتىغىن مېنى ،
بوران دەمىسەن ،
ئەزرائىلنىڭ ئوبرازى ياكى ،
باردىم قومۇرۇپ
ئىمزا قويغان دەرەخلىرىڭنى
كېلىشىمگە .

بارمەن يالماپ
خەرىتەڭنى سىزغان سۇلارغا ،
تۇرغۇنلىغان پۈتۈم ئاستىدا
يانجىلماقتا تارازىلىرىڭ .
ئارىسىدا بارماقلىرىمنىڭ
تاشلايمەن مىجىپ :

مەن كۆرگىنىم كۆرمىسە مېنى ،
مەن كۆرمىسەم مېنى كۆرگەننى .
ھېرىپ قالسام ،
ئولتۇرىمەن

قەدىناس

ئەي تۆلۈم...
 كەل دوستۇم
 ئولتۇر يېنىمدا،
 قۇيۇپ بېرەي ساڭا بىر رومكا.
 قەيەرلەرنى كەلدىڭ ئايلىنىپ؟
 كۆتۈرۈلۈپ تۇرار يۈزۈڭدىن
 زېرىكىشىڭ ھىدلىرى.
 قارا دوستۇم،
 چېقىۋەتتىم غايىلىرىمنى،
 چاققان كەبى تۈنۈگۈن كىشە نلىرىمنى.
 كەل دوستۇم،
 ئوقۇپ بېرەي ساڭا بۇ ئاخشام
 شېئىرلىرىمنى.

ھەمىشە

ھەمىشە...
 ئوخلاشتىن بۇرۇن
 تۆكۈمەن ئەخلەت ساندۇقىغا
 ئېسىمدىكى بارچە ئۇتۇقنى.
 يېڭى بىر تاڭ چۈشەيمەن ھەمدە
 قۇچاقلاپ ئۇتۇقنى.

ھەمىشە...
 يىقىلسام كېچىگە يۆلەر مېنى ئاي،
 يىقىلسام كۈندۈزگە قۇياش يۆلەيدۇ.
 شەيتان كۆرەر مېنى پەرىشتە،
 شەيتان مېنى پەرىشتە دەيدۇ.

چېقىلىش

دولقۇنلۇق دېڭىزىدا سۈكۈتۈمنىڭ
چېقىلدى ئاسمان،
پارچىلاندى يۇلتۇزلار.

ئەينەك بولدۇم،
يېشىندى ئالدىمدا دۇنيا،
چېقىلدىم،
پارە-پارە بولۇپ چېچىلدىم.

تاڭ

ئويغاتتى مېنى ...
كۆردۈم چۈشۈمنى، سايرايدۇ
دېرىزەمدە.

ئەكېلىمەن
تاڭنى
قۇلقىدىن سۆرەپ شۇ دەمدە.

چۇقان

نە قىلدى تەڭرى؟
نېچۈن تۇتۇلغۇ؟
مەن ياراتتىم مۇجىزىلەرنى
قىلىپ كۆپۈرلۈك!

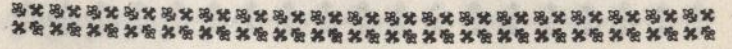
ئېزىقتۇردۇم «ئادەم» نى،
پەيدا قىلدىم ئالەمنى.

قۇشلار

ئاشكارىلايمەن
قۇشلار تىلىدا
پەسىللەرگە سىرىمنى.
ياساپ كەلدىم خۇشلۇقۇمنى
خۇشلۇقىدا قۇشلارنىڭ.
تۇخلاپ قالسام چاڭگىلىرىدا،
چۈشەيمەن
ئۇلار دائىم چۈشىگەننى.
مەن تۇغۇلدۇم ئۇلارنى دەپ،
قۇشلارمۇ
تۇغۇلىدۇ ئارمانىمدا.

ئەي، سەن خۇدا...!
ئەكەت مېنى بۇ دۇنيادىن،
قالسا ئۈزۈلۈپ
ناخشىلىرى قۇشلارنىڭ.

قۇل

كەشەك

ماڭمەن سۆرەپ
كەشەن زەنجىرلىرىدەك
پۇتلىرىمغا باغلانغان ئىزلىرىمنى.

باغلاپ كۆزۈمنى
سۆرەيدۇ تۇپۇق.

ئابھايات

قاتلاپ يوللارنى،
قىسىپ قولتۇققا،
يۈرۈپ كەتتىم مەن
قاراپ تۇپۇققا.
غايىب بولمەن
لاۋۇلداق ئوتتا،
پەيدا بولمەن
ئابھاياتتا...

ھەر ئاخشىمى

ھەر ئاخشىمى
دېرىزەمگە يېقىنلاپ گۈگۈم
يىغلايدۇ ئۆكسۈپ...
كېرىدۇ ئاي
قىيا ئېچىپ ئىشكىمنى.
قۇلاق سالار تاڭ ئانقۇچە
شېئىرلىرىمغا.
ئۇنتۇپ كۆلداندا موخۇركىسىنى،
چىقىپ كېتەر
ھارغىن،
ئۇيقۇلۇق...

شەھۋەت بەندىسى

خالتا كوچىغا سۆرەپ چېچىدىن
تەڭرى شەھرىدە،
تەگدىم
نومۇسغا
شېئىرنىڭ.

كۆردۈم چۈشۈمدە يۇلتۇزلارنى
تۇخلاپ قالسام گۈگۈم قويندا.

3

تۇپۇقتا نۇر...
مەڭزىدە جىلۋە ھە شىقىپچە كىنىڭ.
سىڭىپ كەتتىم تۇپراققا،
يەر ئاستىدا قۇچاقلاپ مېنى
سۆيىدۇ يامغۇر.

ئاشىق لىرىكىسى

1

تۇپۇق...
گۈگۈم قويندا نۇر.
مەڭزىدە تامچە ھە شىقىپچە كىنىڭ،
چىمە نەردە يېشىل يامغۇر.

2

توغۇلدۇم،
گۈگۈم بىلەن قوشكېزەك ئىدىم.
قوشاق ئېيتتىم يامغۇرنى كۆيلەپ
باللىق چېغىم...
شولا كۆرسەم يىراقتىن
يۈگۈردۈم ئاڭا.
ئاشىق بولدۇم قۇشلارغا،
قۇشلاردەك،
ئۈچسام دېدىم يىراقلارغا.
تەردىم سۆگەتنىڭ
تۈكۈلگەن ياپراقلىرىنى ئۈستەڭ بويدا.

راستمۇ ئانا،
داغ چۈشتى دە يدۇ
يۈزىگە ئاينىڭ،
ئارمىندا
ئوچۇپ كەتكەن گۈزەللىكىنىڭ؟

5

بىر كۈن،
ئىزدەپ كەلسە سېنى پەرىشتە،
كېتەرەنمۇ ئېمىتكىلى
باللىرىنى جەننەتنىڭ؟
يىغلارمىكىن پەرىزات
ئوتۇۋېلىپ قۇياش كەينىگە،
رومال قىلسام دەپ
كېيىنىڭنى...

6

ئانا!
كۆتۈرەلمەس قەبرەڭنى تۇپراق!

ئانا لىرىكىسى

1

ۋاقىت ھۇقۇشمۇ قونغان
شېخىغا لېۋىڭنىڭ؟
ئوچتىمۇ ئېلىپ
قالدۇقنى مارجانلىرىڭنىڭ؟

2

ئوقۇپ چىقتى شامال
قانچە چۆچەكنى
ناماز شامگۈلدەك سولغان كۆزۈڭدىن؟

3

ئېيتقىنا نېچۈن
تاتىردۇ قارنىڭ يۈزى،
باققىنىدا ھەر قېتىم
ئاقلىقىغا چېچىڭنىڭ؟

پەسللەر لىرىكىسى

1

باھار

ياسانچۇق قىزچاق،

ھە دېسلا

چىپىلىدۇ سېنى بېزەشكە.

ئۇ بىلىدۇ گۈزەللىك نېمە؟!

ئە پىسۇسكى،

يەتمەيدۇ قۇربى

سۇنغان كۆڭۈلنى تۈزەشكە.

2

ياز

ھامىلدار كېلىن،

كۆتۈرىدۇ بەخت بېغىشلاپ

ھەسەن - ھۈسەننى قورسىقىدا.

ئۇ بىلىدۇ سائادەت نېمە؟!

ئە پىسۇسكى،

چۆچۈتىدۇ بۇلۇتنى،

يىغلىتىدۇ ئاسماننى

قايقۇلۇق تولغىقىدا.

3

كۆز

مېھرىبان ئانا،

چولپان بىلەن تەڭ ئويغىنىپ،

ئېمىتىدۇ بالىسىنى.

ئەجەب تولا ئۇنىڭ بالىسى،

ئۇ بىلىدۇ شەپقەت نېمە؟!

ئە پىسۇسكى،

چىقتى ئېسىدىن

كوچىلاردا ئاچ قورشاق

ئۇخلاپ قالغان كۆز قارىسى.

4

قىش

دۈمچە يىگەن موماي،

قۇرۇق جىسمىنى يوشۇرۇپ

ئارتىۋالىدۇ ئاق رومالنى،

ئۇ بىلىدۇ نەپرەت نېمە؟!

ئە پىسۇسكى،

كايىشىدۇ ئاڭا

ئويغۇر قىزى لىرىكىسى

توپراق تۇغدىمۇ سېنى؟
ياكى توپراق تۈرەلدى سەندىن؟

1

بۆلەپ سېنى يىلتىزغا
باقتى مەجنۇنتال.
قىش كۈنلىرى،
دەريا ئوتۇن تەردى ئورماندىن.
ئوخلا ئىدىڭ تۈن بىلەن بىللە،
ئۈزۈلمەس ئىدى
ئۈزۈك - ئۈزۈك ئەللە يەلەشلەر.

2

تۆمىلىدىڭ
توپلاشتى چۆرەڭگە يۇلتۇزلار.

نادان نەۋرىلىرى،

ئوتۇپ قاغىشقا مسكىن ھالىنى.

5

باھار

ياز

كۈز

قىش...

پەسللەر سېنى تە - تە قىلىشتى ،
ۋىلىق - ۋىلىق كۈلە تىنىڭ .
كەلدى ئالدىڭغا يۈگۈرۈشۈپ
گۈل - چېچەكلەر .

3

چىقىش كۈچىغا
كېسىپ ئۇچاڭغا ھەسەن - ھۈسەنى .
دېرىزىلەر ئېچىلدى ساڭا ،
رەستلەر
يۈگۈرۈشۈپ كەلدى ئارقاڭدىن .

4

قۇشقاچلار
چاڭگا قىلدى چاچلىرىڭنى .
ھەسەل ھەرىلىرى
ئۆچۈپ كېلىشتى لەۋلىرىڭگە ،
تۈنلەرمۇ
كۆچۈپ كەلدى كۆزلىرىڭگە .

5

كۆزۈڭدە ئاي ،
ئاي ...

بۇلۇت ئىزدەپ چىقار سەپەرگە ،
قالار ئارقىدا قاقاس تاغلار
پۇلاڭلىتىپ قوللىرىنى ،
ۋادىلىرىڭ چاقماققا تەشنا ،
يامغۇرغا تەشنا .

6

ئاۋازىڭدىن پۇراپ تۇرار
ئۈزۈگۈمنىڭ كۆيگەن قېنى .
دولقۇنلارنىڭ ھۇۋلاشلىرى
ئاۋازىڭدا .

7

ئوڭ قولۇڭدا
كېپەنسەز قەبرىلەر ،
ئۇندا چۆچەك
ئولتۇرىدۇ دۇئا قىلىپ .
سول قولۇڭدا بۆشۈكلەر ،
ئۇندا ئانا
تەۋرىتىدۇ ئەللە يىلتىپ .

8

سەن كۆز يۇمساڭ

كۆتۈرىدۇ تۆت پەسىل جىنازاڭنى.
يىغلاپ كېلەر تاۋۇت كەينىدە
بارچە دەرەخلەر.

* *

ئۇيغۇر قىزى
قەبرەك قۇياشتا!

بالىلىق لىرىكىسى

مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى...
ئويۇدا ئىدىم
تاشلاپ قويۇپ مېنى يالغۇزلا،
كەتتى يىراققا.
ئوچۇپ كەتتى ئەگىشىپ ئاڭكا
قۇشقاچلىرى چۈشۈمنىڭ.
تەبە سىمۇم
توزۇپ كەتتى لەۋلىرىمدىن.

مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى...
سورىدىم يوللاردىن،
يۈرۈپ كەتتى يوللار چاقىرىپ،
ئىزدەپ ئۆنى.
سورىدىم شامالدىن،
كەتتى شامال دېرىزە چېكىپ
ئىزدەپ ئۆنى.
سورىدىم يامغۇردىن،

كۈرپ كەتتى يامغۇر تۇپراققا،
ئىزدەپ تۇنى.
سورىدىم ئايدىن،
كەتتى ئايمۇ يىراق كۆكلەرگە،
ئىزدەپ تۇنى.

مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى...
قايتتى يوللار،
ئېلىپ كەلدى ئىزلىرىنى.
قايتتى شامال،
ئېلىپ كەلدى ناخشىلىرىنى.
قايتتى يامغۇر،
ئېلىپ كەلدى كۆز ياشلىرىنى.
قايتتى ئاي،
ئېلىپ كەلدى تىنىقلىرىنى.

مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى...
كېتىپتۇ ئۇ ئورماندىن،
تۇخلاپ ئۇندا بىر كېچە.
كېتىپتۇ ئۇ دېڭىزدىن
چۆمۈپ ئۇندا بىر قېتىم.
كېتىپتۇ ئۇ بۇلۇتتىن
تاراپ ئۇندا چېچىنى.
كېتىپتۇ ئۇ تۇپۇقتىن
ئارقىسىغا بىر قاراپ...

مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى...
باھاردىكى گۈلدىمۇ دەيمەن،
يازدىكى باشاقدىمۇ دەيمەن،
كۈزدىكى غازاڭدىمۇ دەيمەن،
قىشتىكى قارمىدۇ دەيمەن،
ئوتىدىمۇ دەيمەن،
سۇمىدۇ دەيمەن...
مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى.

رەڭلەر لىرىكىسى

1

خاننە كرىگە باقتىم
 كۆز ئالدىمدا رەڭلەر شاھلىرى،
 چوققىسى ئاق،
 قارا تاغلىرى،
 يېشىل ۋادىلار.

2

چوققىغىلا ياغدۇ دېمە،
 قار ياغدۇ چاچقىمۇ.
 بەزەن
 كۆردى قىشنى يىلدا ئىككى رەت
 بىزنىڭ بوۋىلار.

3

دولقۇن يۈرەك
 ئۇيغۇر ياشلىرى.
 بۈركۈت قىزغانغان كۆزلىرى قارا،

قارا ھەمدە چاچلىرى.
 تۇغدى ئۇلارنى قارا تولغاقتا،
 قارا كۆزگە ئامراق ئانىلار.

4

بارمۇ خۇشاللىق ئويۇندىن ئارتۇق؟
 كارى نېمە
 يىتىپ كەتسە ئاياغلىرى.
 سەن ئوينىمىغاننى ئوينىدايدۇ ئۇلار،
 قالامدۇ ئەستە
 ئانىلارنىڭ تايماقلىرى.
 ئۇلار
 يېشىل بالىلار.

5

ئەتە...
 سەھەر تۇرۇپ باققىنىمدا،
 سىزار يۈزۈمگە ئانار چېچەكلىرىنى،
 تاڭ شەپقىگە بۆلەنگەن
 ئاق چوققىلار،
 قارا تاغلار،
 يېشىل ۋادىلار.

دېڭىزنىڭ كۆز يېشى بۇ،
قايغۇلۇق كىرىپكەرنى نەملىگەن.

سىڭىپ كەتمەكتە

قۇياش كۆيدۈرگەن قەبرىلەرگە.

قاچانقى قەبرىلەر بۇ؟

كىم تاشلىغان ئاڭغا

يەتتە كەتمەن سېرىق توپىنى؟

كىملەر ئوخلايدۇ ئۇندا،

يەنە ئوخلايدۇ قاچانغىچە؟

قايسى قىز،

قايسى كېلىن،

قايسى ئانا

ئاچچىق تولغاق يېگەن ئۇلاردىن؟

يامغۇر بۇنى بىلمەس تېخىچە...

قۇياش نۇرى

تارتىلدى يەرگە يىپەك يىپ بولۇپ،

ئەتلەس توقۇغاندەك.

ئاسماندىكى ھەسەن - ھۈسەن

تويلۇقىمۇ سېرىق تۇپراقنىڭ

يامغۇر لىرىكىسى

1

يىراق ئۇپۇقتىن

ئوچۇپ كەلگەن بۇلۇتلار

سۆيگۈسىمۇ يەرگە دېڭىزنىڭ؟

2

ئۈنچىلەر

تۈكۈلدى يەرگە تاراسلاپ.

ئورۇپ دىماققا

ھىدى كېلىدۇ تۇپراقتىن.

ھىدى ئەمەس تۇپراقنىڭ،

ۋە يامغۇرنىڭ،

ئو كېلىدۇ

ئىككىسىنىڭ قۇچاقلىشىشىدىن،

مېھرى بىلەن سۆيۈشۈشىدىن.

داڭگالنى يېرىپ چىققان قىزىلگۈل
مەڭزىدە شەبنەم يالتىرايدۇ.

تاغ لىرىكىسى

ئېرىمەس قارلار
سەللىمىدۇ ئۆگمەيدىغان.
چوڭقۇر جىرالار
قورۇقلارمۇ قالغان
ئۇزاق تارىختىن؟
ئاپئاق بۇلۇتلار
كەڭ ئېچىلغان ئالقانلارمىدۇ
دۇئاغا؟

يېشىل ۋادىلار
جاينامازمۇ قالغان تەۋەررۈك
مەجھۇل بوۋىدىن؟
سوزۇلۇپ ياتقان ئىلى دەرياسى
قىلىچىمۇ خاسىيەتلىك
كۈمۈشتەك پارقىرايدىغان؟
جەننەت تىلەپ قىرىق قىزىفا،
ناماز ئوقۇمدۇ خانىتەڭرى شۇئان؟

بۆشۈك لىرىكىسى

سۆگەتتىن ئويۇلغان،
 چىرايلىق ياسالغان
 بۆشۈك بۇ.
 تەۋرىتىدۇ ئانا —
 يۈزىنى قورۇق باسقان،
 بېشىغا قار ياغقان.
 سەن ياتقان،
 مەن ياتقان
 بۆشۈك بۇ.
 كۆرمەي تۇرۇپ
 ئايىنى،
 قۇياشنى،
 تۈننى،
 كۈندۈزنى،
 مۇڭلۇق ئەللەيلەشنى ئاڭلىغان،
 بەزەن كۈلۈپ،
 بەزەن يىغلىغان.
 كىچىكىنى چوڭ قىلغان،
 تەتۈرنى ئوڭ قىلغان —

بۆشۈك بۇ.

تېخى تۈنۈگۈنلا

ياتمىغانمىدى ئۇندا

«دەۋان»نى يازغان؟

سادىر پالۋان...؟

تېگى يۇمشاق،

مېھرى ئوچاق —

بۆشۈك بۇ.

توختاپ قالدوغۇ تەۋرەشتىن،

ئاچچىقى يىغلايدۇ يېڭى بوۋاق.

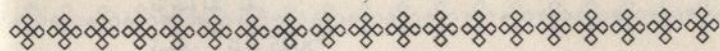
قېنى سەن ئانا؟!

مەشغۇل قىلدىمۇ سېنى

ئوتنى ئۇلغايتماق،

بولماق قايناتماق؟!

تاۋۇت لىرىكىسى

1

قېرى قۇياش
ئالدى ئۆزىنى بۇلۇت كەينىگە
نۇرسىز ۋە غەمكىن.

2

ئاق باغلىغان بالا
يىغلاپ كېلىدۇ تاۋۇت ئالدىدا.
سۆگەت شېخىغا قونغان قۇشلار
تەكرارلايدۇ قوشاقلارنى:
جېنىم دادا،
جېنىم بىلەن كەتكەن دادا...

3

ئاق ماتاغا ئورالغان ۋۇجۇد
ئېيتالغانمىدۇ ئارمانلىرىنى
يېتىم بالىسىغا؟

غۇنچىدەك يۇمران لەۋلىرى
سۆيەلىگە نىمىدۇ
يىللار خەنجىرى تىلغان ماڭلايدىن
ئاداققى سۆيۈشنى؟

4

توپا - چاڭدا،
ئويۇن ئويناپ تويماس بالىلار
چىمچىقلىتىدۇ بۈركۈت كۆزلىرىنى
قاراپ تاۋۇتقا.
نېمىلەرنى ئويلايدىغاندۇ؟
بىر - بىرىدىن
نېمىلەرنى سورايدىغاندۇ؟

5

مۇڭلۇق، سۈرلۈك قەدىمىي ئاھاڭ
تترەتمەكتە قەبرىلەرنى،
غۇلاتماقتا ئەسىرلەرنى...

مالايلار لىرىكىسى

باققىنىمدا تۇنجى رەت كۆككە،
توۋلىدىم:

دادا...!

يۈرەر ئىدى ئۇ

يەلكىسىدە يۈدۈپ قۇياشنى.

باققىنىمدا تۇنجى رەت كۆككە
توۋلىدىم:

ئانا...!

يۈرەر ئىدى ئۇ

باش ئۈستىدە كۆتۈرۈپ ئايىنى.

مەلىكە لىرىكىسى

1

مەلىكىسى ئەرىشىنىڭ
مەلىكە ئاماننىسا.

2

تولۇن ئاينىڭ كىرىپكىلىرىدە
مەخمەل كۆرپىسى.

3

قالغىنىدا ئۇخلاپ ۋادىلار
ئۆچۈپ چۈشەر تارىم لېۋىگە.
يۇرىدۇ قول ياغلىقىنى
سۈزۈك سۈيىدە.

4

قەيەردىندۇ،
داۋالغۇيدۇ ئىشرەت كۈيلىرى.

ئېقىپ چۈشتى كۆكتىن
بىر يۇلتۇز
بولۇپ سە ۋدايى.

5

ئاي يول ئالسا تۇپۇققا،
مەلىكە
مۆكۈندۇ قۇياش كە يىنگە.

لېرىكا

1

كۆكرىكىم قەپەس،
يۈرىكىم
تېپىرلايدۇ، قانات قاقىدۇ.

2

كۆزلىرىم ھارغىن،
يىراق تۇپۇقتا تۈنەپ ياتىدۇ.

3

ئوچقۇر شامال مېنىڭ خىيالىم،
قونۇۋېلىپ دولقۇنغا،
ئەسنىگەن قىرغاققا كۆپۈك چاچىدۇ.

4

تەكرارلانغان چۈشۈم ئولتۇرار

مەجنۇنئالغا يۆلىنىپ.
قېرى دەريا غەمكىن ئاقدۇ.

5

مۆكۈندى نەگە؟
پىچىرلىشىپ قالدى يۇلتۇزلار.
چىقشالدى ئاسمانغا كۆڭلۈم،
بەلكى
ئايدىن
تۇرلۇق
ياندۇ...

دەلبەر لىرىكىسى

1

ۋەھىم كۆلى ئىكەن كۆزلىرىڭ،
چۆكۈپ كەتتىم.
ئۇنىڭ چەكسىز چوڭقۇرلۇقىدا
يىتىپ كەتتىم.
ئېيتقىنا، نېچۈن
غەربىسىنىپ يۈرمىدىم؟
سوراپ كەلسە ئانام،
دەپ قويغىن:
باشقا يەردىن ئىزدەڭ،
كۆرمىدىم...

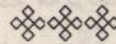
2

تامچە يېشىڭ
ئېقىپ چۈشسە مەڭزىڭگە،
ئۆلتۈرسەن مېنى ئىككى رەت.
ئاي

هەسرەت ئىلكىدە
كۆكتىن يەرگە تاشلار ئۆزىنى.
ئۈچەر يۇلتۇزلار،
كۆيەر ئوكيانلار...
ۋە ھەممىدە تىترەپ تەڭرىمۇ
يۇمۇۋالار كۆزىنى.

3

قەدەم قىلىپ قۇياشنى،
تۇتاي ساڭا
شاراب قىلىپ بوغدا كۆلىنى.
بولسۇن سېنىڭ مامۇق ياستۇقۇڭ
بوغدا چوققىسى.
مەخمەل كۆرپە قىلىپ تەكتىڭگە
سېلىپ بېرەي تارىم چۆلىنى.
ئۇخلاپ قالساڭ،
ئايدەك تۈنەپ چىقسۇن بېشىڭدا
كۆڭلۈم مېنىڭ.
پەقەت بىر قېتىم
كېرىپ قالسام چۈشۈڭگە سېنىڭ.

دولقۇن لىرىكىسى

دولقۇن كۈيلەيدۇ،
دېڭىزنى
تاڭ شەپقى ئالسا قوينغا.
دولقۇن ھۇۋلايدۇ،
گۈڭگۈم
تىرناق ئورسا ئۇپۇق بوينغا.
ئەگەر بولسا بالىلىق چېغىم
شۇ دەققە
يىغلار ئىدىم دېڭىز ئۆلدى دەپ
دولقۇننى كۆرمىسەم.

باھار لىرىكىسى

باھار
شۇ كەپسىز بالا،
ئويغىتىدۇ زېمىنى
چىغ تىقىپ قۇلىقىغا.
پاراقلاپ كۈلۈپ
سۇ چاچىدۇ يۈزىگە،
ئېسىم رەستىلىرىدە
ئۈگدەپ قالغان خاتىرىلەرنىڭ.

بىچارە
ئازابلانار قانچىلىك،
بىلسە ئەگەر يېتىملىكىنى؟!

كېچە لىرىكىسى

يۇلتۇزلار
ناخشىلىرى ئانامنىڭ
بۆشۈكۈمدە ئەللەيلەتكەن.
ئاي
چۈشۈمدۈر مېنىڭ
ئاسمان ئەينىكىدە ئەكس ئەتكەن.

كېچە
ئانام غېمىنىڭ قالدۇق كۆيۈكى.

سېنى سورايمەن

ئاخشاملرى چىقىپ تالاغا،
قەلبىمنى پاك ھېسقا ئورايمەن.
مە غەرب تامان ئۇچقان شامالنى،
ھۇزۇرلىنىپ ئۇزاق پۇرايمەن.
شەبنەم تامغان كىرىپىكلەر ئارا،
مېھرىم بىلەن ئايغا قارايمەن.
ئاسمىنىڭنى كەزگەن شۇ ئايدىن،
تۇپرىقىنىڭنى سۆيگەن شامالدىن،
ئاھ، ۋە تىنىم، سېنى سورايمەن!

يىغا لىرىكىسى

يىغلىسام
ئەمچەك سالاتتىڭ.
يىغلىسام
ئالاتتىڭ مېنى قۇچقىڭغا
يېنىك پەپلەپ.
يىغلىسام
سالاتتىڭ ئاغزىمغا ئاغزىڭدىن
بارچە تاتلىقنى.
سەن بىلەتتىڭ
ئېلىپبە سىنى يىغامنىڭ.
ئەمدىچۇ، ئانا،
يىغلىسام ئۆكسۈپ
دومىلايدۇ مەڭزىڭدە دۇنيا،
نە قىلارنى بىلمەيسەن لېكىن...

ئەنجۇر

ئەنجۇر
تېگىشمە يەنە سېنى ھېچقاچان،
بەرسىمۇ ماڭا
يۇلتۇزلارنى،
ئايىنى،

قۇياشنى.

تۇنجى قېتىم سۆيگەن لەۋلەردىن
پۇرىغانمەن،

سەندىكى ئۇ پۇراقنى.

ئەنجۇر... ئەنجۇر...

قارىچۇقۇمغا سۇرتتۇڭ ئىككى رەت

ئەنجۇر لەۋلەرنىڭ

كىندىك قېنى ئاققان تۇپراقنى.

ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا

ئاچتىم ساڭا دېرىزەمنى،
يۇلتۇزلاردەك يورۇتسۇن دەپ
كۆزلىرىمنى چاچتىم يولۇڭغا.
شامال تىترەتكەن نازۇك ياپراقتەك
ۋۇجۇدۇمنى ئالغىن قويۇڭغا.

تەشنا باقتىم،

يىراقلاردا گۈلخان ياندى،

يۈرەك ئاسمىندا

سۆيگۈ، ئۈمىد، ئارمان ياندى.

يۇلتۇزلارنى تاشلاپ تولۇن ئاي

ئولتۇرىدۇ بۇلاق بېشىدا.

كەلگىن جېنىم،

سىردىشاىلى

سۆھبەت قۇرۇپ ئۆزىڭ قېشىدا.

قويۇۋەتمە ئايىنى گۈزىلىم

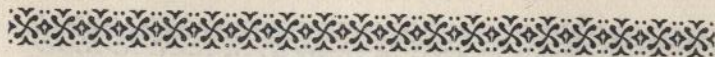
كېچىنى ئۇ ئېلىپ قاچىدۇ.

بۇزۇپ شېرىن سۆھبىتىمىزنى
قۇياش يەنە كۆزىن ئاچىدۇ.
گۈلخان يانار يىراقتا،
ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا.

شەبنەم

چۈشتى مەڭزىمگە سۈزۈك شەبنەم،
دېدىم:
مەن گۈل ئەمەس، بۇرادەر!
شەبنەم دېدى:
نەدىن كېلەتتىم
بۇ تاڭ پەيتى
سېغىنىمىساڭ يۇرتۇڭنى ئەگەر؟

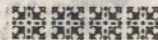
يوپۇرماق

يوپۇرماق...
پۇراپ تۇرار ئاغزىدىن
كۆكلەم سۈتى.

قۇرت...
كۆكرىكىگە مەھكەم يامشىپ
يېمەكتە تۇنى.

ئورمان...
گۆگۈم قويندا ئوخلايدۇ.

باھار...
ئۆكسۈپ-ئۆكسۈپ يىغلايدۇ.

قەبرە تېشىغا

بۇ قەبرىگە كۆمۈلگەن ئىنسان
پۈتۈن ئۆمرىدە
سەجدە قىلغان قۇياشقا.
كۆندۈرمىگەچ ئۇنى ئانىسى
قاراڭغۇدا ياشاشقا.
ئۇ سۆيەتتى ھايات چېغىدا،
قارلىغاچتەك
پېشايۋانغا ئۇۋا ياساشنى.
قۇلقىنى يېقىپ كاتەككە،
ئۈگىنەتتى خورازدىن
ئۇيقۇنى بۇزۇپ چىلاشنى.

شامال ۋە ئاي

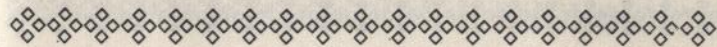
ھېلىغىچە
تارىم چۆلىدە
داپ ئۆسسۈلى ئوينامدۇ شامال؟
ئولتۇرامدۇ تولۇن ئاي
بوغدا كۆلىدە
چاچلىرىنى تۈرۈپ قىرىق تال؟

كېپەن ۋە يۈگەك

كېپەن
رەھىمسىز شۇنداق،
ئولجىسىدۇر ئۆنۈك ھەر كىشى.
يىغلىما بۇنچە...
ئاناڭ تىككەن يېڭى يۈگەكنىڭ
شادلىقىغا قالسۇن كۆز يېشى.
سوۋغا بولسا كېپەن ئەجەلدىن؛
يۈگەك تىكىپ ياندۇرۇپ كەلدى
ئانىلارمۇ ئاڭا ئەزەلدىن.

مىڭ بىر كېچە خاتىمىسى

بەس، شېھىزات، يېتەر چۆچىكىڭ،
 كېتەي پۈتمەس ۋە ھىم ئىچىدىن.
 قۇياش يانغان نۇرلۇق بىر كۈندۈز،
 ئارتۇق ماڭا مىڭ بىر كېچىدىن.

ناخشا ئېيتىپ كېلىمەن ئانا

ھېلىغىچە،
 كارۋان قوڭغۇراقلرىدەك
 جاراڭلايدۇ قۇلقىمدا
 پەرىشان ئەللەيلەشلىرىڭ، ئانا.
 يوقاتمىدى قەلبىم تېخىچە
 تولغىقىڭنىڭ ئاچچىق تەمىنى.
 كەلدىم دۇنياغا
 يۈدۈپ يەلكەمگە ئۈمىدلىرىڭنى.
 بۆشۈكۈمدىلا تۇيغاندىم
 ئېغىرلىقىنى بۇ دۇنيانىڭ.
 شۇڭا، ئانا
 ئەمچىكىڭنى چىشىلىدىم قاتتىق.
 بىر دانە ئوغۇلۇغمەن، بىر دانە...
 يۇلتۇز ساناپ چوڭ بولغان.
 يامغۇر ياغسا
 يۈگۈرۈپ چىقتىم كوچىغا،
 چاۋاك چالدىم ياپراقلار بىلەن،
 ناخشا ئېيتتىم شاماللار بىلەن...
 كۈنلەرنىڭ بىرىدە،

مەھەللىدە كۆرمىدىڭ مېنى ،
ياشلىق بىلەن
يۈرۈپ كەتتىم ئۇزاقلارغا .
تۇنجى قېتىم كۆردۈم تاغلارنى ،
بېقىپ چوققىلارغا ،
خىيال قىلدىم ئاق چېچىنى بوۋامنىڭ .
ئوقۇپ بەردى ماڭا ئورمانلار
كىتابلاردىن كۆز ھەققىدە ،
ئەسلەپ بەردى
ئۈمىد ئۈزۈپ بۇ دىياردىن
ئوچۇپ كەتكەن قۇشلارنى .
مۇڭداشتىم ئۇزاق
كېزىپ يۈرگەن بۇلۇتلار بىلەن .
ئوقۇپ بەردى بولۇتلار ماڭا
شېئىرلىرىنى چاقماقنىڭ .
مەجنۇنتالغا يۆلىنىپ غەمكىن ،
قۇلاق سالىدىم
ھېكايىسىگە قېرى دەريانىڭ .
خىياللاردا باقتىم
يۇلتۇزلارسىز تۇتۇق ئاسمانغا ،
خىياللاردا
چىقتىم ئارىلاپ قەبرىلەرنى ...
كېلىمەن ئانا
ناخشا ئېيتىپ مۇڭلۇق ئاھاڭدا .
ھېرىپ قالسام ،
ئۈڭدەيمەن بۇلاق ئىچىدە .

چۈش كۆرىمەن قۇشقاچلاردەك ،
بەزەن قارا باسلىق مېنى .
ئۆرەلمەيسەن چۈشلىرىمنى
بۇرۇنقىدەك
ئەمدى ،
ئانا .

ھارغىن ئاي
 تۇخلاپ قالدى بۇلۇت ئۈستىدە ،
 قارا باستى ئۈنى .
 چۈشتى يىقىلىپ بەرگە ئاسماندىن ،
 شۇ كېچىسى
 ئاچچىق يىغلاپ تۇغۇلدى لۇتۇن .

ئاي
 مەستلىكىدىن
 ھۇجرىسىغا كىردى قۇياشنىڭ .
 سۈرگۈن قىلدى ئۈنى شۇ كۈنى
 سەييارىلەر قەبىلىسى
 يىراق تۈنلەرگە .

توختىتىۋېلىپ بۇلۇتنى
 سورىدى چوققا :
 پەرىشانغۇ سەن ؟
 دەيدى بۇلۇت ئېغىر ئۆھ تارتىپ :
 ئۆلدى دېگىز . . .

يېڭى چۆچەكلەر

شوخ بالا
 ئوغرىلاپ ئايىنى
 يوشۇردى بوغچىسىغا .
 تۈن
 ئويغاندى غەپلەت ئويقۇسىدىن ،
 كېزىپ چىقتى گاس كوچىلارنى
 مۇڭلۇق چاقىرىپ :
 قېنى سەن ، بالام !

ئەركىنلىك
 مەست بولدى شاراب ئىچىپ ،
 كوچىدىلا تۇخلاپ قالدى ئۆ .
 ئېلىپ قاچتى ئۈنى يۇلتۇزلار ،
 شۇندىن بېرى
 پەيدا بولدى ئاسماندا
 قۇياش .

ئويلىنىش

1

بۇلۇت

دېۋانمۇ كۆزلىرى كۆرمەس؟

ئۇنىڭ يالغۇز بالىسىمۇ

قولدىن يېتىلەپ كەلگەن شامال؟

يوقمۇ ئېيتقۇدەك

گۈلدۈرمامىدىن باشقا ناخشىسى؟

توختىسا

بوسۇغدا ھەر يۇرتنىڭ،

تۆكۈلدۇ كۆز ياشلىرى

نىچۈن بۇ قەدەر؟

2

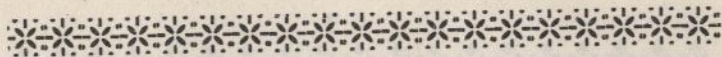
يوللار

نىچۈن تارتىدۇ قولۇمدىن،

ئاشكارىلىماستىن ماڭا سىرنى؟

يوقمۇ ماكانى ئۇيۇقتىن يىراق

مېنى ئېلىپ سەيلە قىلغۇدەك؟

قوشاق

بالا ئىدىم — خۇش ئىدىم،

بالا ئىدىم — شوخ ئىدىم.

يىتىپ كەتتى خۇشلۇقۇم،

باقۇرەندە شوخلۇقۇم.

قانداق ئۆچمەنلىك ئۇ تۈگمەيدىغان

ئارىسىدا

كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ؟

شەپەق

قۇربانلارنىڭ قېنىمۇ

جەڭ مەيدانىدا يېقىلغان؟

پوپىمدۇر خانىتەڭرى؟

مۇنبىرىمۇ ئۇنىڭ ۋادىلار؟

كېرىستىمۇ

تەۋرەپ تۇرغان بۇلۇتلار؟

سۈرلۈك ئاھاڭدا

ئوقۇيدۇ ۋاراقلاپ دېڭىزنى،

چېركاۋىمۇ ئۇنىڭ كائىنات؟

قاچانغىچە ، قاچاندىن بېرى

ۋەتەن قىلىپ كېلەر ئىدى تاڭ

خورازلارنىڭ بوغۇزىنى؟

ھەر قېتىم ،

قۇچاقلاپ يەرنى ھەسەن-ھۈسەن ،

كۈچەيدۇ ئۇنى كۆتۈرۈشكە .

نەگە ئېلىپ كەتمە كېچىكىن؟

كېچە دېڭىزمۇ؟

ئاي ئالتۇنېلىق؟

ھەركۈنى

تۇتۇۋېلىپ ئۇنى تۇپۇق ،

قويۇۋېتەر قايتىدىن .

زېرىكتىم ...

يوقمۇ دېڭىزنىڭ

دولقۇنلاردىن باشقا سۆزلىرى؟

ئەسىرلەر بېرى ،

كۆيۈك چۆللەر كۈتەمدۇ مەندىن :

ئېلىپ كەلسەم تۆت پەسىلنى

بىرلەشتۈرۈپ؟

قاچانغىچە
سەرسان يۈرەر گۈل ۋە باشاق.
تۇ بۇياقتا،
بۇ تۇياقتا؟

ئۈمىدلىرىم
ئۈمىدلىرىم
قوللىرىمدىن يېتىلىشىپ
ئاپىرار مېنى ھايات ئالدىغا.
تاشلاپ قويۇپ ئىككىمىزنى
سۆيۈشكە نىچە
دەرەخ كەينىدىن
مارىلايدۇ ئۈمىدلىرىم...

چوڭايماس خاتىرلەر

1

يىغلىدىم ئۆكسۈپ،
كۆرگەندە ئاينى —
چۆكۈپ كەتتى بۇلۇتقا،
سوزۇپ قالدىم قولۇمنى ئۇزاق،
قۇتقۇزالمىدىم...

2

تېرىۋالغۇم كەلدى بىر كېچە
يۇلتۇزلارنى ئاسماندىن.
ساقلىدىم ئۇزاق،
يۇمماس ئىكەن كۆزلىرىنى ئاي،
يا ئۈگىدىمە يدۇ.

3

بار ئىدى مېنىڭ
كېچىك دېرىزەم.

كېچىلىرى كۆرگەن چۈشۈمنى
سەھەر ئويغىنىپ
دېرىزەمدىن كۆرەتتىم.
بىر كۈنى،
كەلدى باھار قانغا بويىلىپ،
چېقىلدى شۇدەم
كېچىك دېرىزەم.

4

يازدىم قۇمغا:
چوڭ بولسام
شامال ئېتىمنى يازار دېڭىزغا.
كەلدى شامال،
ئۆچۈرۈۋەتتى خېتىمنى.
يازدىم قۇمغا:
شامال خاتىن!
كەلدى شامال،
ئۆچۈرۈۋەتتى خېتىمنى.
ئويدۇم تېرەككە:
شامال خاتىن!
شۇندىن بېرى
تاتلايدۇ شامال خېتىمنى،
ئۆچۈرەلمەيدۇ...

* *

بەزەن،

كۆرىمەن گۆگۈمنى بازاردا.

ئولتۇرىدۇ زوڭزىپ،

ئالدىدا

بىر دۆۋە يۇلتۇز.

* *

بەزەن،

كۆرسەن بۇلبۇلنى ئۆلگەن،

باھار پويىزى ئۆزۈپ كەتكەن

رېلىس ئۈستىدە.

* *

بەزەن،

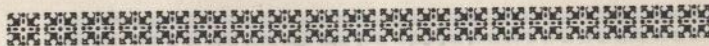
ياتار شامال ئۆگزىدە

ئويلىنىپ:

نەدىن باشلىدى،

نەدە تۈگەيدۇ،

ئىستەيدۇ نېمە ؟؟؟

بەزەن

بەزەن،

سەھەردە

چىقىپ كېتىدۇ شېئىرىم

يەلكىسىگە تاشلاپ چاپاننى.

قايتىپ كېلەر ئاخشىمى

بويلىپ قانغا

يۈز-كۆزى.

* *

بەزەن،

ئوخلايدۇ بوران

كوچىدىلا

قويۇپ تاشقا بېشىنى.

كەرە چۈشىگە

يىڭناغۇچلار...

بەزەن،

تۈنەپ چىقار خۇدا بىر كېچە

شائىر كۆزىدە.

باللىقتىكى ۋە تىنىم

پۇرىدىم سېنى

ئەمگىنىمدە ئانام سۈتىنى.

ئوچراتتىم سېنى

چۆچەكلىرىدە مومامنىڭ.

تەردىم

بارماقلىرىڭ ئىزلىرىنى

ھاسسىدىن بوۋامنىڭ.

كۆز يېشىمغا يوشۇرغاندىم سېنى،

سىڭىپ كەتتىڭ ياستۇقۇمغا،

سېنى يىراق ئورماندا دەپ

چۈشۈم ئېلىپ كەتكەندە مېنى.

قويدۇم يىتتۈرۈپ باللىقىمنى،

بىراق، تېخىچە

يۈرىمەن كۆتۈرۈپ ياستۇقۇمنى.

ئىككى قۇياش قەسىدىسى

گۈزەللەردىن ئەمەسسەن جېنىم،
سەندە يوقتۇر گۈلنىڭ ياشنىشى.
ئاھۇ كۆزى ئەمەس كۆزلىرىڭ،
ئەمما تۇندا تۇرنىڭ چاقنىشى.
بېزىمەيدۇ سېنى باش باھار،
توزۇتمايدۇ كەچ كۆز جۇدۇنى.
ئىككى قۇياش يانسا يۈزۈڭدە،
ئۇنىڭ ئەكسى تۇرسا كۆزۈمدە،
سۆيگۈمىزنىڭ نەدىكەن تۇنى؟!

كىشىنەيدۇ يۈرەك

ئاشقىڭمەن ئۈنسىز، ئۈمىدسىز،
توتۇمايسەن لېكىن سەن مېنى.
چاچلىرىڭنى پۇرايمەن پەقەت،
قۇچاقلایمەن چۈشۈمدە سېنى.
تەنھا قالدىم ئايدىڭ كېچىدە،
سەردىشىم يوق شۇ ئايدىن بۆلەك.
يايلىقىدا سۆيگۈڭنىڭ شۇدەم،
ئۇزاق-ئۇزاق كىشىنەيدۇ يۈرەك.

قاچان سۆيىدۇم سېنى

جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟
 تۇنجى باھار توغۇلغاندىمۇ؟
 كۆيۈپ كۆكتە ئىلاھىي ھىجران،
 ئاي ۋە قۇياش ئايرىلغاندىمۇ؟
 جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟
 كۆزلىرىڭدە يۇيۇنار ۋىناس.
 كىرىپكىڭدە ئۆگدەر قۇشلار،
 ئۇخلىغاندا سىرلىرىڭ تىمتاس.
 جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟
 چېچەكلەردىن كېلەر پۇرىقنىڭ.
 يادلىشىدۇ ئىسمىڭنى سۇلار،
 ئاڭلىنىدۇ يەردىن تىنىقنىڭ.
 جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟
 قانداق كىرىپ كەلدىڭ چۈشۈمگە؟
 كەتتىڭ تاغنى مەندىن ئۆزارتىپ،
 سېھرىي ناخشا بولۇپ كۆيۈمگە.
 جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟
 تۆمەن يىللار ياشىدۇق گۇيا.
 شائىرىڭمەن پەقەتلا سېنىڭ،

يۈرىكىمدە ئىلاھىي ئوقيا.

جانان قاچان سۆيىدۇم مەن سېنى؟

تۆرەلدىمۇ سېنىڭدىن ياكى؟

ئاشىقىڭمەن پىنھان،

كائىنات —

ۋۇجۇدلىقتىن ئۆچكىچە تاكى.

دولقۇنلايدۇ كۆزۈڭ

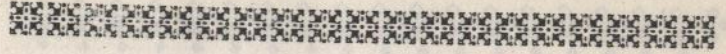
دولقۇنلايدۇ بىپايان كۆزۈڭ،
ئېزىپ قالغان يەلكەنمەن ئۇندا.
بورانلىرىڭ پەسەيمەس زادى،
ئاھ، ئاۋازىڭ ياڭرار شاۋقۇندا.
ئىستىمەيمەن قىرغا بېرىشىنى،
ھايات - ئۆلۈم ماڭا بەربىر.
پاچاقلىنىپ دولقۇنلىرىڭدا،
ئاڭغا چۆكۈپ كېتەرەن ئاخىر.

سۈرگۈن

ئۆزلىرىنى ئالار ئۆلتۈرۈپ،
كۆكرىكىڭدە يېشىل دەرەخلەر.
چېقىلىدۇ روھىم ئۈستىدە
بارمىقىڭدىن چۈشكەن قەدەلەر.
تېرىپ كېلەر ئىزىڭدىن يوللار،
چۈشۈپ قالغان چۆچەكلىرىڭنى.
ئۆلۈپ قالار يۇمران چۈشلەرنىڭ،
چىڭ سىقىمداپ ئەمچەكلىرىڭنى.
سۈرگۈنۈڭمەن ئەبەدىلىك جېنىم،
ئىسيانمدا كۈيلەيمەن سېنى.
چېچەكلىدى سېپىللىرىڭدا
چاچراپ كەتكەن سۆيگۈمنىڭ قېنى.
ئۆلۈمۈمدىن تۇرارمەن بەزەن،
ھەسرىتىڭنىڭ جىمغۇرلۇقىدىن.
چاچلىرىڭدىن سۈرەپ كېلىمەن،
زۇلمەتلەرنىڭ چوڭقۇرلۇقىدىن.

ئىتتىزار

كۆزلىرىڭدە بارار يىراقلاپ
 ھە سىرتىمنىڭ يېشىل بۇلۇتى.
 ئېسىڭدىكى تامچە شەبنەمدە
 يۇيۇندۇ سۆيگۈمنىڭ ئوتى.
 ساھىلىڭدا كونا قولۇقىم،
 ھېلىغىچە ئولتۇرار مۇڭدەپ.
 توزان باسقان قوڭغۇراقلرىم
 چېركاۋىڭدا تۇرىدۇ ئۈزلەپ.
 چۈشلىرىڭنىڭ شىلدىرلىشىغا
 قۇلاق سېلىپ ياتار ئورمىنىم.
 تۈمەن يىللار ساقلدىم سېنى،
 تۈن قوينىدىن كەلسە كىچۇ جېنىم.

سادىر يېتىم قالغان بەش
 بالىسىنى ئىزدەپ

سادىر دەپ ئېتىم قالدى،
 داڭزىدا خېتىم قالدى.
 خېتىمنى ئوقۇپ باقساڭ،
 بەش بالام يېتىم قالدى.

1

چېقىلدى زېمىن
 ئالقىنىدا تەڭرىنىڭ.
 شۇ مۇقەددەس توزان ئىچىدىن
 قوپتى سادىر.

2

— سەجدە قىل...!

يۈكۈندى سادىر،
 ماڭلىسىنى ياقتى توزانغا.

كۆتۈرگەندە بېشىنى

غايىب بولدى تەڭرى شۇ ھامان،

چاقتى چاقماق،

گۈلدۈرلىدى ئەرشىئالا.

پەرزاتلار

ئوچۇپ ئۆتتى ئالدىدىن.

ئايغىغا تۆكۈلدى نۇرلار،

كۆزلىرىنى يۇمدى بىر ھازا.

3

— ئاچقىن كۆزۈڭنى...

سالام بەردى ئاڭا جە برائىل،

ئېگىلدى سادىر

قوللىرىنى قويۇپ كۆكسىگە.

يایدى جە برائىل ھەسەن - ھۈسەننى،

يۈرۈپ كەتتى سادىر ئۈستىدە

بىلدۈرۈپ ئاڭا

مىننە تدارلىق.

4

ھەسەن - ھۈسەندىن

چۈشتى مىڭ ئۆيگە.

كارۋان

غايىب بولغان ئاللىبۇرۇنلا.

مىڭ ئۆي —

چۈشۈپ قالغان مىڭ قوڭغۇراق،

تۇرار ئىدى جاراڭلاپ.

5

ئۈگىدى

قويۇپ بېشىنى گۆگۈمغا.

ئوچۇپ كەتتى كېيىنەك

كىرىپكىگە قونۇپ بىر ھازا.

تېمىپ كەتتى ئۇنىڭ رەڭلىرى

قارىچۇقىغا سادىرنىڭ.

رەڭلەر:

باھار،

ياز،

كۈز،

قىش،

بە شىنچىسى —

پەسىللەرنىڭ پىنھانلىرىدا

يىتكەن پەسىل.

6

— باللىرىم!

چاچراپ تۇردى سادىر ئورنىدىن.

تۆكۈلدى ئالقىنىغا

شاخلىرىدىن كېچىنىڭ

بەش يۇلتۇز.

7

موللىتوختىيۈزىدە

ئوچراشتى ئاڭا

قەبرە تۈسلۈك بىر بوۋاي.

— سادىرمۇ سەن؟

كەل ئوغلۇم

بالىلىرىڭنى كۆرسىتەي ساڭا.

بوۋاي

يېتىلەپ چىقتى ئۆيىدىن

بەش ۋاخ نامازنى.

8

ئۈستىدە

سادىر يۈزىنىڭ

چېقىلدى بوغدا.

توۋلارنىدى ئۆ:

— بالىلىرىم...!!!

9

— دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا
كاۋاپدان.

كۆيدى زىختا پىزىلداپ
سادىر يۈرىكى.

قوشاق:

سادىر دەپ چۆچەك قالدى،

بىر ئوغلۇم گۈدەك قالدى.

ئوغلۇمدىن سوراپ باقساڭ

بىر زىخلا يۈرەك قالدى.

10

— دادا...!

ئوچۇپ كەلدى ئالدىغا
شەپەرەڭ.

ئاستا - ئاستا ئوچتى تۈرلىرى

سادىر كۆزىنىڭ.

قوشاق:

سادىر دەپ چىراغ قالدى،
بىر ئوغلۇم بوۋاق قالدى.
كۆزىگە قاراپ باقساڭ
بىر جۈپلا كاۋاك قالدى.

11

— دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا
جۇدۇن.

تامىچە - تامىچە مۇزلىدى
سادىر قانلىرى.

قوشاق:

سادىر دەپ باھار قالدى،
ئوغلۇمغا تۇمار قالدى.
ئوغلۇمنى كۆرۈپ باقساڭ،
بىر قاقشال چىنار قالدى.

12

دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا

قە برە

قە برە تاشتا يېزىقلار:

«مىراس... مىراس... مىراس».

قوشاق:

سادىر دەپ ندا قالدى،
بىر ئوغلۇم جۇدا قالدى.
ئوغلۇمدىن سوراپ باقساڭ،
بىر ئەكس سادا قالدى.

13

— دادا...!

لەرزەن باردىم ئالدىغا،
غۇۋا لەپىلدەپ.

چۈشۈپ كەتتى قە برە
چوڭقۇر ئىچىمگە.

قوشاق:

سادىر دەپ ئېتىم قالدى،
بىر بالام يېتىم قالدى.
بالامدىن سوراپ باقساڭ،
تېنىدە تېنىم قالدى،
جېنىدا جېنىم قالدى.

چېقىلدى قەبرە
 سۆكۈتۈمنىڭ ترەن تەكتىدە.
 تۆتەكلەرنىڭ ئىچىدىن
 قوپتى سادىر.

— سەجدە قىل...! پالەم رىئەتلىك
 ۴۱

